

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 136/2019-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. novembra 2019 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duľu a Ladislava Duditsa (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť Zájmového združenia právnických osôb Asociácia pre arbitráž, Rusovská cesta 15, Bratislava, IČO 45744971, zastúpenej advokátskou kanceláriou SLAVIKATTORNEYS s. r. o., Mlynarovičova 13, Bratislava, v mene ktorej koná advokát Mgr. Slavomír Slávik, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 60 Ek 743/2018 z 8. novembra 2018 a uznesením Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 60 Ek 743/2018 z 2. januára 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť Zájmového združenia právnických osôb Asociácia pre arbitráž **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti, sťažnostná argumentácia a návrh rozhodnutia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. apríla 2019 doručená ústavná sťažnosť Zájmového združenia právnických osôb Asociácia

pre arbitráž, Rusovská cesta 15, Bratislava, IČO 45744971 (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 60 Ek 743/2018 z 8. novembra 2018 a uznesením okresného súdu sp. zn. 60 Ek 743/2018 z 2. januára 2019 (ďalej aj „uznesenie okresného súdu“).

2. Ústavná sťažnosť po jej doručení nebola pridelená sudcovi spravodajcovi. Plénum ústavného súdu prijalo 16. októbra 2019 Dodatok č. 1 k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“). Podľa čl. X bodu 5 rozvrhu práce vecí, ktoré neboli v období od 17. februára 2019 do 16. októbra 2019 pridelené sudcom spravodajcom, boli prerozdelené náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov medzi sudcov menovaných do funkcie 10. októbra 2019. Ústavná sťažnosť bola pridelená sudcovi spravodajcovi Ladislavovi Duditšovi a v zmysle čl. II bodu 3 rozvrhu práce bola prejednaná vo IV. senáte ústavného súdu, ktorý pracuje v zložení Miroslav Duriš (predseda senátu), Libor Duľa a Ladislav Duditš (členovia senátu).

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že okresným súdom je pod sp. zn. 60 Ek 743/2018 vedené exekučné konanie oprávneného [REDAKOVANÉ] (ďalej len „oprávnený“), proti povinnej [REDAKOVANÉ], o vymoženie sumy 364,66 € s príslušenstvom. Okresný súd prípisom z 11. mája 2018 vyzval Stály rozhodcovský súd zriadený pri sťažovateľke (ďalej len „rozhodcovský súd“) na zaslanie rozhodcovského spisu vedeného pod sp. zn. SRSAspA 01773/17 v lehote 15 dní od doručenia výzvy. Následne okresný súd výzvou z 21. júna 2018 vyzval rozhodcovský súd na predloženie originálu rozhodcovského spisu v listinnej podobe. Uvedená výzva bola zaslaná aj sťažovateľke ako zriaďovateľovi rozhodcovského súdu.

4. Okresný súd uznesením sp. zn. 60 Ek 743/2018 z 8. novembra 2018 uložil sťažovateľke poriadkovú pokutu v sume 100 €.

5. Okresný súd uznesením sp. zn. 60 Ek 743/2018 z 2. januára 2019 zamietol sťažnosť sťažovateľky proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 60 Ek 743/2018 z 8. novembra 2018.

6. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti poukazuje na to, že exekučné konanie je návrhovým konaním s plnou zodpovednosťou navrhovateľa za výsledok konania. Uvedené podľa názoru sťažovateľky znamená, že oprávnený v exekučnom konaní má uniesť bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno k uplatneniu jeho nároku v exekučnom konaní.

7. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti argumentuje skutočnosťou, že pokiaľ okresný súd považoval za potrebné skúmať obsahové náležitosti a dodržanie formy rozhodcovského rozsudku ako exekučného titulu, mal tento žiadať od oprávneného, ktorý ním taktiež disponoval. Sťažovateľka v súvislosti s uvedeným poukazuje na skutočnosť, že okresný súd v rozpore s princípom proporcionality „zaťažil“ povinnosťou predložiť listinu tretí subjekt, ktorý nie je účastníkom exekučného konania a nenesie procesnú zodpovednosť za jeho výsledok. Okresný súd pritom nepoukázal, z akého dôvodu je potrebné predkladať rozhodcovský spis vrátane rozhodcovského rozsudku v listinnej podobe.

8. Sťažovateľka namieta aj absenciu uvedenia skutočností, z ktorých by vyplývalo odôvodnenie uloženia poriadkovej pokuty a odôvodnenie primeranosti jej samotnej výšky. Podľa názoru sťažovateľky je uloženie poriadkovej pokuty v sume 100 € v zjavnom nepomere k predmetu konania, ktorým je vymoženie sumy 364,66 €.

9. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie vo veci samej nálezom takto rozhodol:

„Okresný súd Banská Bystrica rozhodnutím sp. zn. 60Ek/743/2018 zo dňa 8. novembra 2018 a rovnako tak sp. zn. 60Ek/743/2018 zo dňa 2. januára 2019 porušil základné právo Záujmového združenia právnických osôb Asociácia pre arbitráž, so sídlom Rusovská cesta 3674/15, 851 01 Bratislava, IČO 45 744 971 na súdnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozhodnutia Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 60Ek/743/2018 zo dňa 8. novembra 2018 a rovnako tak sp. zn. 60Ek/743/2018 zo dňa 2. januára 2019.

Ústavný súd Slovenskej republiky zároveň priznáva Sťažovateľovi právo na náhradu trov konania v plnom rozsahu.“

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

10. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

11. Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

13. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

14. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

15. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

III.

Posúdenie veci ústavným súdom

16. Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti nešpecifikovala konkrétny odsek označeného čl. 46 ústavy, avšak z obsahu ústavnej sťažnosti jednoznačne vyplynulo, že namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ústavný súd ustálil predmet tohto konania tak, ako to je uvedené v záhlaví tohto rozhodnutia.

III.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením okresného súdu sp. zn. 60 Ek 743/2018 z 8. novembra 2018

17. Sťažovateľka pred ústavným súdom namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením okresného súdu sp. zn. 60 Ek 743/2018 z 8. novembra 2018.

18. Z princípu subsidiarity podľa citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy (ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd) vyplýva, že ústavný súd môže konať

o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými ústavnými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich (II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, I. ÚS 311/08).

19. Zmyslom a účelom princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

20. Sťažovateľka v tomto prípade mala v zmysle príslušných ustanovení zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov právo domáhať sa ochrany svojich práv podaním sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu vydanému vyšším súdnym úradníkom. Túto možnosť sťažovateľka aj využila, a preto, uplatňujúc princíp subsidiarity, ktorý vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd nemá právomoc preskúmať uznesenie okresného súdu, ktoré vydal vyšší súdny úradník, pretože ho preskúmal sudca okresného súdu, rozhodujúc o sťažnosti sťažovateľky.

21. Vzhľadom na uvedené bolo potrebné ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietnuť pre nedostatok právomoci v zmysle § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

III.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením okresného súdu sp. zn. 60 Ek 743/2018 z 2. januára 2019

22. Podstata ústavnej sťažnosti sťažovateľky spočíva v námietke, že okresný súd svoje rozhodnutie o uložení poriadkovej pokuty primerane neodôvodnil. Podľa názoru

sťažovateľky okresný súd sa obmedzil len na teoretický výklad inštitútu poriadkovej pokuty bez toho, aby tieto závery premietol aj do konkrétneho skutkového stavu veci, a neuviedol, z akého dôvodu je potrebné predložiť rozhodcovský spis a rozhodcovský rozsudok v listinnej podobe.

23. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

24. K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení či nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (m. m. IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08). V súvislosti s namietaným uznesením okresného súdu z 2. januára 2019 je zároveň potrebné pripomenúť, že ústavný súd nepredstavuje opravnú inštanciu všeobecných súdov (napr. I. ÚS 31/05), a preto nemôže preskúmať rozhodnutia všeobecných súdov, pokiaľ tieto súdy vo svojej činnosti postupujú v súlade s právami na súdnu a inú právnu ochranu zakotvenými v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy. Ingerencia ústavného súdu do výkonu právomoci všeobecného súdu by bola opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou.

25. Ústavný súd po oboznámení sa s uznesením okresného súdu sp. zn. 60 Ek 743/2018 z 2. januára 2019 konštatuje, že tomuto uzneseniu nie je z ústavnoprávneho

hľadiska čo vytknúť. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na jasné, zrozumiteľné a náležité odôvodnenie uznesenia zo strany okresného súdu.

26. Konkrétne k námietke sťažovateľky o neodôvodnení potreby uloženia poriadkovej pokuty okresný súd v bode 19 uznesenia uviedol: „... *premietnutím vyššie uvedených teoretických predpokladov na uloženie poriadkovej pokuty na danú vec má súd za to, že stupeň a závažnosť previnenia Asociácie odôvodňovali uloženie poriadkovej pokuty a zdôvodnenie jej uloženia bolo vyšším súdnym úradníkom uvedené v ods. 6, 7 a 8. odôvodnenia. Navyše súd uvádza, že prvým zákonným dôvodom na uloženie poriadkovej pokuty je, že nekonaním Asociácie, keď napriek povinnosti uloženej jej súdom predložiť rozhodcovský spis v listinnej podobe, predložila len naskenovaný obsah spisu na CD nosiči marila uplatnenie základného práva oprávneného na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené čl. 48 ods. 2 Ústavy, nakoľko bez predloženia rozhodcovského spisu v požadovanej listinnej forme súd nemôže vzhľadom na pochybnosti o dodržaní zákonom vyžadovanej formy exekučného titulu vykonať šetrenie (dokazovanie listinou podľa § 204 CSP) dodržania formy rozhodcovského rozsudku a tak adekvátne rozhodnúť o návrhu oprávneného na vykonanie exekúcie. Naplnený bol aj ďalší zákonný predpoklad na uloženie poriadkovej pokuty vyplývajúci z exemplifikatívne uvedeného správania v § 102 ods. 1 CSP, keď Asociácia svojím nekonaním v zmysle uloženej povinnosti súdu hrubo sťažila postup konania tým, že súdu neposkytla súčinnosť predložením požadovaného rozhodcovského spisu v listinnej forme. Preto neobstojí ani námietka sťažovateľa, že konajúcemu súdu poskytol súčinnosť a vyhovel jeho žiadosti.“*

27. K námietke sťažovateľky o neodôvodnení výšky uloženej poriadkovej pokuty okresný súd v bode 20 uznesenia uvádza: „... *vyšší súdny úradník riadne odôvodnil výšku uloženej povinnosti, keď uviedol, že pri stanovení výšky zohľadnil závažnosť porušenia povinnosti, ktorú súd vo výzve uložil ako aj skutočnosť, že poriadková pokuta bola uložená právnickej osobe. Zákon umožňuje uložiť poriadkovú pokutu až do výšky 500,- eur, t. j. je stanovená len maximálna výška a je zachované moderačné právo súdu pri určení jej výšky. Rozhodujúcim pri určení výšky poriadkovej pokuty nie je predmet konania - udelenie poverenia na vykonanie exekúcie o vymoženie 364,66 eur ako sa domnieva sťažovateľ, ale*

skutočnosť závažnosti porušenia povinnosti uloženej súdom (neposkytnutie súčinnosti súdu ani na opakovanú výzvu) a rovnako aj skutočnosť, že poriadková pokuta bola uložená právnickej osobe, ktorá je oprávnená prejednávať a rozhodovať súdne spory alternatívnym spôsobom a teda je osobou, ktorá by mala byť znalá práva a ktorej by malo byť z vlastnej činnosti zrejmé, ako je potrebné postupovať v konaní, a to i poskytovaním súčinnosti strán sporu, príp. iných tretích subjektov.“

28. K sťažovateľkinej námietke o zaťažení tretieho subjektu, ktorý nie je účastníkom exekučného konania, povinnosťou v rozpore s princípom proporcionality ústavný súd uvádza, že sťažovateľka je zriaďovateľom rozhodcovského súdu, ktorý primárne disponuje rozhodcovským spisom, a teda aj samotným rozhodcovským rozsudkom, ktorý je v danej veci exekučným titulom. Za týchto okolností nie je rozhodné, komu okresný súd uložil povinnosť predložiť exekučný titul v listinnej podobe, a teda neobstojí námietka sťažovateľky, že okresný súd mal predmetný rozhodcovský rozsudok žiadať od oprávneného v exekučnom konaní, podstatnejšie pre vec je to, že povinnosť splnená nebola, hoci mala a mohla byť. Z pohľadu zákonnej definície poriadkovej pokuty preto s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prípadu nemožno v uznesení okresného súdu vidieť arbitrárnosť či nezákonnosť.

29. Ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že nie je jeho úlohou prehodnocovať správnosť poriadkového opatrenia všeobecného súdu, a to ani v prípade, ak by s takým rozhodnutím nesúhlasil. Také rozhodnutie by v zásade malo byť nepreskúmateľné nielen nadriadeným súdom, pretože uvedený zákon takúto možnosť výslovne nepripúšťa (čl. 2 ods. 2 ústavy), ale malo by byť vzhľadom na bagateľnú povahu a ústavnoprávny rozmer vylúčené aj z prieskumu vecí ústavným súdom. Opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prichádza do úvahy iba v prípadoch extrémneho vybočenia zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktoré môžu mať za následok porušenie ústavou garantovaných základných práv a slobôd, alebo tiež v prípadoch absencie primeraného zdôvodnenia tohto rozhodnutia všeobecným súdom. Takéto vybočenie, resp. neodôvodnenosť rozhodnutia však ústavný súd v prípade sťažovateľky nevzhliadol. Jej ústavná sťažnosť je v podstate len nesúhlasom s rozhodnutím všeobecného súdu.

Z prednesených argumentov nevyplýva nič, čo by posunulo prejednávajú vec do ústavnoprávnej roviny. Z uvedených dôvodov sa ústavnému súdu javí sťažovateľkino tvrdenie o porušení jej základného práva ako zjavne neopodstatnené, o to viac, ak prihliadne na skutočnosť, že celú situáciu primárne vyvolala sama tým, že neuposlúchla príkaz okresného súdu a nespĺnila povinnosť ním uloženú (m. m. IV. ÚS 183/2018).

30. Navyše, ústavný súd už pri svojej rozhodovacej činnosti vyslovil, že ak sťažnosť smeruje proti rozhodnutiu, v ktorom ide zjavne o bagateľnú sumu, poskytnutie ústavnoprávnej ochrany sťažovateľovi prichádza do úvahy len v celkom výnimočných prípadoch, v ktorých došlo k porušeniu základných práv alebo slobôd v mimoriadne závažnom rozsahu [intenzite (IV. ÚS 414/2010, IV. ÚS 79/2011, IV. ÚS 251/2011)]. Posudzovaná vec takúto intenzitu zjavne nedosahuje, čo taktiež zakladá dôvod na jej odmietnutie z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti (m. m. II. ÚS 297/2013, IV. ÚS 94/2014).

31. Ústavný súd preto konštatuje, že uznesením okresného súdu nedošlo k porušeniu sťažovateľkinho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, a preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre zjavnú neopodstatnenosť.

32. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. novembra 2019

Miroslav Duriš
predseda senátu